ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়

ফৌজদাৰী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰ

ফৌজদাৰী আপীল আবেদন ১১৮/ ২০২২

(SLP (Cri.) [(বিশেষ অনুমতি আবেদন)(ফৌজদাৰী)] নং ৫৫৯/ ২০২২-ত উদ্ভৱ)

(ডায়েৰী নং ২৩৮৫২/ ২০১৯)

মোছা. ৰেহানা বেগম ....আপীলকাৰী (আপীলকাৰীসকল)

-বনাম-

অসম ৰাজ্য আৰু অন্যান্য............. উত্তৰদাতা (উত্তৰদাতাসকল)

ৰায়

মুখ্য ন্যায়াধীশ ড. ধনঞ্জয় ৱাই. চন্দ্ৰচূড়

১. বিলম্ব মাৰ্জনা।

২. অনুমতি দিয়া হৈছে।

৩. গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ২০১৬চনৰ ফৌজদাৰী আবেদন নং ১৭৯ত একক ন্যায়াধীশৰ ৪এপ্ৰিল ২০১৮তাৰিখৰ এক ৰায়ত আপীলৰ উদ্ভৱ হৈছে। একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে Criminal Prosedure Code (ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতা) ১৯৭৩[1]ৰ ধাৰা ৪৮২-ৰ অধীনত এক অভিযোগ বাতিল কৰাৰ বাবে দাখিল কৰা আপীলকাৰীৰ আবেদনখন নাকচ কৰিছে। অভিযোগটো, CR (ফৌজদাৰী) গোচৰ নং ২৫১২- ২০১৫, Indian Penal Code (ভাৰতীয় দণ্ডবিধি) ১৮৬০[2]ৰ ধাৰা ৪৯৪ আৰু ৪৯৫ৰ অধীনত SDJM(S) (মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ, সদৰ) II, কামৰূপ (মহানগৰ), গুৱাহাটীত বিচাৰাধীন।

৪. দ্বিতীয় উত্তৰদাতাজনে ২০১৫চনৰ ১৬অক্টোবৰত মুখ্য ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ আগত অভিযোগ দাখিল কৰি কৈছিল যে, ১৯৯৬চনৰ ১১জানুৱাৰীত তেওঁ আৰু আপীলকাৰীয়ে মুছলমান আইনৰ নীতি অনুসৰি বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল। অভিযোগ অনুসৰি, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই জানিব পাৰিলে যে, আপীলকাৰীজন পূৰ্বে শৌকত আলী নামৰ আন এজন ব্যক্তিৰ সৈতে বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল। অভিযোগমৰ্মে, বৈবাহিক সম্পৰ্ক বৰ্তি থকা অৱস্থাত, পূৰ্ব বিবাহৰ কথাটো গাপদি আপীলকাৰীজন দ্বিতীয় বিবাহত সোমাইছিল। অভিযোগ

[1] CrPC

[2] IPC

অনুসৰি, আপীলকাৰীয়ে IPC-ৰ ধাৰা ৪৯৫-ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ কৰিছে কিয়নো, তেওঁ দ্বিতীয় উত্তৰদাতাজনক বিয়া কৰোৱাৰ সময়ত তেওঁৰ পূৰ্বৰ বিবাহৰ কথা লুকুৱাই ৰাখিছিল।

৫. আপীলকাৰীৰ গোচৰটো হ'ল এইয়ে যে, তেওঁ আৰু দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই ১৯৯৬চনৰ ১১জানুৱাৰীত বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল। যৌতুকৰ দাবী পূৰণ কৰাত ব্যৰ্থ হোৱাৰ বাবে দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ হাতত বৈবাহিক নিৰ্যাতনৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰি, আপীলকাৰীয়ে এক অভিযোগ দাখিল কৰিছিল আৰু IPC-ৰ ধাৰা ৪৯৮ এ-ৰ অধীনত গোচৰ নং ৫১/ ১১- এক ফৌজদাৰী গোচৰ 'মহিলাৰ আৰক্ষী চকী'-ত পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল। ২০১১চনৰ ৫ছেপ্টেম্বৰত, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই গুৱাহাটীস্থিত কামৰূপৰ সদৰ কাজীৰ জৰিয়তে আপীলকাৰীৰ এজন চুবুৰীয়ালৈ ১৮আগষ্ট ২০১১তাৰিখৰ বিবাহ বিচ্ছেদৰ প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰেৰণ কৰাৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰে। ২০১১চনৰ ১৭ছেপ্টেম্বৰত, আপীলকাৰীয়ে Family Court I, কামৰূপৰ প্ৰধান ন্যায়াধীশৰ আগত FC (Civil) [পাৰিবাৰিক আদালত (দেৱানী)] গোচৰ নং ৫৪৫- ২০১১-ৰ বিবাহ বিচ্ছেদৰ বিৰুদ্ধে বিচাৰপ্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰিছিল। ২০ জুলাই ২০১৭তাৰিখৰ এক ৰায়ৰ দ্বাৰা, Family Court-ৰ প্ৰধান ন্যায়াধীশ-I-এ আপীলকাৰীক দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ দ্বাৰা দিয়া বিবাহ বিচ্ছেদ বাতিল বুলি ঘোষণা কৰে। ইয়াৰ মাজতে ২০১৫চনৰ ১১ছেপ্টেম্বৰত IPC-ৰ ৪২০, ৪০৬, ৪৬৮ আৰু ৩৪ ধাৰাৰ অধীনত দণ্ডনীয় অপৰাধৰ বাবে সদৰ কাজীৰ সৈতে মিত্ৰতা কৰি দ্বিতীয় পক্ষই প্ৰস্তুত কৰা ভুৱা প্ৰমাণপত্ৰৰ সন্দৰ্ভত গোচৰ নং ১৪৯-২০১৫ পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল। ২০১৫চনৰ ১৬অক্টোবৰত, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাজনে ২০১৫চনৰ CR গোচৰ নং ২৫১২- গোচৰ দাখিল কৰি, অভিযোগ উত্থাপন কৰিছিল যে, আবেদনকাৰীয়ে IPC-ৰ ধাৰা ৪৯৫-ৰ অধীনত দণ্ডনীয় অপৰাধ কৰিছে।

৬. আপীলকাৰীয়ে CrPCৰ ৪৮২ ধাৰাৰ অধীনত এক আইনী প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ একক ন্যায়াধীশয়ে ৪এপ্ৰিল ২০১৮ তাৰিখৰ এক ৰায়দানৰ জৰিয়তে আবেদনখন নাকচ কৰে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে কয় যে, আপীলকাৰীয়ে অভিযোগকাৰীৰ সৈতে বিবাহৰ পূৰ্বে আন এজন ব্যক্তিৰ সৈতে বৈবাহিক সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিছিল নে অথবা পূৰ্বৰ বিবাহ, বৈধ বিবাহ বিচ্ছেদত সমাপ্ত হৈছিল নে নাই সেই কথা "অত্যন্ত বিতৰ্কিত" বিষয়। তদুপৰি, উচ্চ ন্যায়ালয়ে কয় যে আপীলকাৰীয়ে কোনো নিৰ্দিষ্ট গোচৰ উত্থাপন কৰা নাছিল যে, তেওঁ আগতে বিবাহিত নাছিল বা বিবাহ বিচ্ছেদ হোৱা নাছিল। সেয়েহে, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দৃষ্টিত, গোচৰটোৰ অভিযোগটো বিচাৰৰ সৈতে জড়িত আৰু ফলস্বৰূপ, ধাৰা ৪৮২, CrPC-ৰ অধীনত আবেদন গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি। সেয়ে, আবেদনখন নাকচ কৰা হৈছিল।

৭. আপীলকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা অধিবক্তা মিষ্টাৰ ফুজাইল আহমেদ আইয়ুবীয়ে উপস্থাপন কৰিছিল যে, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই দাখিল কৰা গোচৰটো মূলতঃ আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা অভিযোগৰ এক প্ৰতিক্ৰিয়া

আছিল যে, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই সদৰ কাজীৰ সৈতে মিলি লাভ কৰা বুলি কোৱা বিবাহ বিচ্ছেদৰ প্ৰমাণপত্ৰখন ভুৱা। অধিবক্তাই দাখিল কৰিছিল যে, আপীলকাৰীয়ে পূৰ্বৰ বিবাহৰ সময়ত দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ সৈতে বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল বুলি অভিযোগ উত্থাপন কৰা গোচৰ, আপীলকাৰীয়ে ১১ছেপ্টেম্বৰ ২০১৫-ত দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ তৰাৰ পিছত উত্তৰদাতাই ১৬অক্টোবৰ ২০১৫-ত দাখিল কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰিও, এইকথা কোৱা হৈছিল যে, পাৰিবাৰিক আদালতৰ ৰায়দানত আপীলকাৰীৰ শৌকত আলীৰ সৈতে বিবাহিত হৈ থকা নাছিল- এই সিদ্ধান্তই চূড়ান্ত ৰূপ লাভ কৰিছে আৰু যি দুয়ো পক্ষৰ বাবে বাধ্যতামূলক। এই পৰিপ্ৰেক্ষিতত, ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া অব্যাহত ৰখাটো আদালতৰ কামকাজৰ অপব্যৱহাৰৰ দৰে হ'ব বুলি অভিহিত কৰা হয়।

৮. ২আগষ্ট ২০১৯তাৰিখৰ এক নিৰ্দেশৰ জৰিয়তে এই কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াত জাননী জাৰি কৰা হৈছিল এনেদৰে:

> "আবেদনকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই ২০১৭চনৰ ২০জুলাইত গুৱাহাটীৰ কামৰূপৰ Family Court I-ৰ প্ৰধান ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা নথিভূক্ত কৰা সিদ্ধান্তৰ(সংযুক্তি পি-৪) ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল যে, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাজনে প্ৰমাণ কৰাত ব্যৰ্থ হৈছিল যে, আপীলকাৰীয়ে তেওঁক বিয়া কৰোৱাৰ সময়ত ইতিমধ্যে বিবাহিত আছিল।
>
> আঠ সপ্তাহৰ ভিতৰত ঘূৰাই দিব পৰা বিলম্বৰ মাৰ্জনা আৰু বিশেষ ছুটি আবেদনৰ ওপৰত জাননী জাৰি কৰক।
>
> তালিকাভুক্ত কৰাৰ পৰৱৰ্তী তাৰিখলৈকে, গুৱাহাটীৰ কামৰূপ (মহা.)-ৰ SDJM (S) II-ৰ আদালতত চলি থকা CR নং ২৫১২- ২০১৫-ৰ পৰৱৰ্তী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া স্থগিত ৰখা হ'ব।"

৯. কাৰ্যালয়ৰ প্ৰতিবেদনত কোৱা হৈছে যে, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাক জনোৱা হৈছে। তথাপিও তেওঁৰ হৈ কোনো উপস্থিতি দাখিল কৰা হোৱা নাই।

১০. শ্ৰীমতী দীক্ষা ৰায়ৰ সৈতে অসম ৰাজ্যৰ হৈ A.A.G.- শ্ৰী নলিন কোহলী উপস্থিত থাকে। আপীলকাৰীৰ পক্ষত বিৰোধিতা কৰি A.A.G.-য়ে দাখিল কৰিছিল যে, আপীলকাৰীৰ শৌকত আলীৰ সৈতে পূৰ্ব বিবাহ হৈছিল নে নাই সেই বিষয়টো বিতৰ্কিত আৰু এইটো পাৰিবাৰিক আদালতৰ ৰায়ৰ পৰা উদ্ভৱ হ'ব। সেয়েহে, A.A.G.-য়ে দাখিল কৰিছিল যে, অভিযোগটোত থকা গোচৰে বিচাৰৰ বিষয় উত্থাপন কৰিব আৰু

সেয়েহে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে CrPC-ৰ ধাৰা ৪৮২-ৰ অধীনত ক্ষেত্ৰাধিকাৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাটো ন্যায়সঙ্গত নহয়।

১১. দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই দাখিল কৰা অভিযোগৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাটো হ'ল এইয়ে যে, ১৯৯৬চনৰ ১১ জানুৱাৰীত যেতিয়া তেওঁ আৰু আপীলকাৰীয়ে বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল, তেতিয়া আপীলকাৰী গৰাকী পূৰ্বৰে পৰা বিবাহিত আছিল, ফলস্বৰূপে তেওঁ IPC-ৰ ধাৰা ৪৯৪-ৰ অধীনত দণ্ডনীয় অপৰাধৰ বাবে দোষী। এতিয়া আদালতৰ আগত দাখিল কৰা নথিৰ পৰা গম পোৱা গৈছে যে, আপীলকাৰীয়ে দ্বিতীয় পক্ষই দিয়া বিবাহ বিচ্ছেদ মুছলমান আইনৰ অধীনত বাতিল বুলি ঘোষণা কৰিবলৈ পাৰিবাৰিক আদালতত আবেদন জনাইছিল। তেওঁৰ লিখিত বিবৃতিত, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই Muslim Law (ইছলামিক আইন)-ৰ অধীনত সদৰ কাজীয়ে জাৰি কৰা- তালাক আৰু বিবাহ বিচ্ছেদৰ প্ৰমাণপত্ৰক বিশেষভাৱে সমৰ্থন কৰিছিল। অতিৰিক্ত লিখিত বিবৃতিত, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই এই যুক্তি দিছিল যে, আপীলকাৰীয়ে তেওঁৰ আগত প্ৰকাশ কৰা নাছিল যে, তেওঁৰ আন এজন ব্যক্তিৰ সৈতে ১৯৮৭চনৰ ১১জুনত পূৰ্বে বিবাহত সোমাইছিল। পাৰিবাৰিক আদালতৰ দ্বাৰা issues framed (প্ৰস্তুত কৰা বিষয়সমূহ)ৰ ভিতৰত, দ্বিতীয় বিষয়টো তলত দিয়া ধৰণে উল্লিখিত-

> "(২) আপীলকাৰীজন উত্তৰদাতাৰ লগত বিবাহত সোমোৱাৰ সময়ত শৌকত আলী, পিতা- ৰাজা আলী @ভাইয়া আলীৰ সৈতে ইতিমধ্যে বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল নেকি?"

১২. পাৰিবাৰিক আদালতত সাক্ষ্য লোৱা হয়। দ্বিতীয়জন উত্তৰদাতাই পাৰিবাৰিক আদালতৰ আগত সাক্ষ্য দিয়ে। গৌহাটীৰ পাৰিবাৰিক আদালতৰ প্ৰধান ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে ২০জুলাই ২০১৭তাৰিখৰ এক ৰায়ৰ জৰিয়তে ঘোষণা জাৰি কৰিছিল যে, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই দিয়া বুলি কোৱা বিবাহ বিচ্ছেদ বাতিল কৰা হৈছে। প্ৰধান ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে যি সিদ্ধান্তত উপনীত হৈছে সেয়া তলত উল্লেখ কৰা হ'লঃ

> "উপৰোক্ত আলোচনাসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এইকথা স্পষ্ট যে, উত্তৰদাতা নং I-এ ঘোষণা কৰা তালাক সঠিক প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰি হোৱা নাই, কিয়নো পক্ষসমূহৰ মাজত কোনো মীমাংসা হোৱা নাছিল আৰু সেয়েহে তালাক বৈধ নহয়। এইটোও পোৱা গৈছে যে, আপীলকাৰী ইতিমধ্যে শৌকত আলী, পিতা- ৰাজা আলী @ভাইয়া আলীৰ সৈতে বিবাহপাশত আৱদ্ধ হৈছিল বুলি প্ৰমাণ কৰাত উত্তৰদাতা ব্যৰ্থ হৈছে।"

১৩. উপৰোক্ত ৰায়টোৱে স্পষ্টভাৱে দেখুৱাইছে যে (i) আপীলকাৰীৰ আন এজন ব্যক্তিৰ সৈতে পূৰ্বে বিবাহিত হৈছিল নেকি; আৰু (ii) দ্বিতীয় উত্তৰদাতাই বৈধ বিবাহ বিচ্ছেদত উপনীত হৈছিল নেকি সেয়া পৰিয়াল আদালতৰ আগত বিচাৰাধীন হৈ আছিল। আপীলকাৰী আৰু দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ মাজত হোৱা তথ্যৰ

বিচাৰ হৈছে যে, আপীলকাৰীয়ে তেওঁক বিয়া কৰোৱাৰ সময়ত বিবাহিত নাছিল। ২০১৭চনৰ ৪৭ নং MAT(বিবাহ সম্পৰ্কীয়) আপীলত পাৰিবাৰিক আদালতৰ ৰায়ৰ ওপৰত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এক খণ্ড বিচাৰপীঠে ২০১৯চনৰ ২০জুনত গোচৰ বুজু নকৰাৰ বাবে আপীল নাকচ কৰি উল্লেখ কৰিছিল যে, পূৰ্বে ২০১৯চনৰ ২৭মে'ত সেই কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াত দ্বিতীয় পক্ষৰ হৈ কোনো লোক উপস্থিত হোৱা নাছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ বাহাল হৈ আছে। তথাপিও, বিচাৰাধীন ৰায়টোত কোৱা হৈছে যে, আপীলকাৰীৰ বৰ্তমানৰ বিবাহৰ তথ্য এক বিতৰ্কিত বিষয় আৰু আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ফৌজদাৰী অভিযোগ বাতিল কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছে।

১৪. **নীহাৰিকা ইনফ্ৰাষ্ট্ৰাকচাৰ বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য**[3] গোচৰত এই আদালতৰ তিনিজনীয়া বিচাৰপীঠে এই আদালতৰ পূৰ্বৰ দৃষ্টান্ত বিশ্লেষণ কৰিছিল আৰু CrPC-ৰ ধাৰা ৪৮২-ৰ অধীনত FIR (প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদন)[4] বাতিল কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আইন পৰিচালনা কৰা প্ৰাসংগিক নীতিবোৰ বিচাৰি উলিয়াইছিল। আদালতে ৰায় দিয়ে-

> "৫৭. এই আদালতৰ ওপৰোক্ত সিদ্ধান্তসমূহৰ পৰা, খাৱাজা নাজিৰ আহমেদ (সুপ্ৰা)ৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰিভি কাউন্সিলৰ সিদ্ধান্তৰ পৰাই, আইনৰ নিম্নলিখিত নীতিসমূহ উদ্ভৱ হয়ঃ
>
> i) CrPC-ৰ অধ্যায় XIV-ত অন্তৰ্ভুক্ত প্ৰাসংগিক ব্যৱস্থাৰ অধীনত আৰক্ষীৰ cognizable (বিচাৰ্য) অপৰাধৰ তদন্ত কৰাৰ বিধিবদ্ধ অধিকাৰ আৰু কৰ্তব্য আছে;
>
> ii) আদালতে বিচাৰ্য অপৰাধৰ কোনো তদন্ত প্ৰতিহত কৰিব নোৱাৰে;
>
> iii) অৱশ্যে, য'ত কোনো বিচাৰ্য অপৰাধ বা কোনো ধৰণৰ অপৰাধ প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদনত প্ৰকাশ কৰা হোৱা নাই, তেনেক্ষেত্ৰত আদালতে তদন্ত চলোৱাৰ অনুমতি নিদিয়ে;
>
> iv) 'Rarest of the rare cases'('বিৰলতম পৰা বিৰল গোচৰ')ত বাতিল কৰাৰ ক্ষমতা কমকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। (ধাৰা ৪৮২, Cr.P.C-ৰ অধীনত বাতিল কৰাৰ বাবে, ইয়াৰ আৱেদনত বিৰলতম পৰা বিৰল গোচৰৰ মানক, এই আদালতে পূৰ্বতে বৰ্ণনা কৰা অনুসৰি মৃত্যুদণ্ডৰ সন্দৰ্ভত প্ৰস্তুত কৰা নিয়মৰ সৈতে বিভ্ৰান্ত কৰিব নালাগে);
>
> v) FIR/ গোচৰ পৰীক্ষা কৰাৰ সময়ত, যি বাতিল কৰিব বিচাৰা হৈছে, আদালতে FIR/ গোচৰত কৰা অভিযোগসমূহৰ নিৰ্ভৰযোগ্যতা বা সত্যতা বা অন্য ধৰণৰ তদন্ত আৰম্ভ কৰিব নোৱাৰে;

---

[3] ২০২১ এচ.চি.চি. অনলাইন এচ.চি. ৩১৫

[4] FIR

vi) প্ৰাৰম্ভিক পৰ্যায়ত ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া ব্যাহত কৰিব নালাগে;

vii) গোচৰ/FIR বাতিল কৰাটো এক ব্যতিক্ৰম আৰু সাধাৰণ নিয়মতকৈ দুৰ্লভ হ'ব লাগে;

viii) সাধাৰণতে, আদালতসমূহক আৰক্ষীৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ দখল কৰাত বাধা দিয়া হয়, কিয়নো ৰাজ্যৰ দুয়োটা অংগই দুটা নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত কাম সম্পাদন কৰে। আদালতৰ অন্তৰ্নিহিত ক্ষমতাক অৱশ্যে ন্যায়ৰ লক্ষ্য সুৰক্ষিত কৰিবলৈ বা CrPC-ৰ ৪৮২নং ধাৰাৰ দ্বাৰা ওপৰৰ প্ৰক্ৰিয়াটো প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ স্বীকৃতি দিয়া হৈছে।

ix) ন্যায়পালিকা আৰু আৰক্ষীৰ কাৰ্যসমূহ পৰিপূৰক, ওপৰাওপৰি নহয়;

x) হস্তক্ষেপ নকৰাৰ ফলত ন্যায়ৰ অপব্যৱহাৰ হ'ব পৰা ব্যতিক্ৰমী গোচৰবোৰৰ বাহিৰে, অপৰাধৰ তদন্তৰ পৰ্যায়ত, আদালত আৰু ন্যায় প্ৰক্ৰিয়াই হস্তক্ষেপ কৰা উচিত নহয়;

xi) আদালতৰ অসাধাৰণ আৰু অন্তৰ্নিহিত ক্ষমতাসমূহে আদালতক স্বইচ্ছাই কাম কৰিবলৈ স্বেচ্ছাচাৰী ক্ষেত্ৰাধিকাৰ প্ৰদান নকৰে;

xii) প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদন কোনো বিশ্বকোষ নহয় যিয়ে, প্ৰকাশিত অপৰাধ সম্পৰ্কীয় সকলো তথ্য আৰু বিৱৰণ প্ৰকাশ কৰিব লাগিব। সেয়েহে, যেতিয়া আৰক্ষীৰ তদন্ত চলি আছে, আদালতে FIR-ত থকা অভিযোগসমূহৰ যুক্তিযুক্ততাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া উচিত নহয়। আৰক্ষীক তদন্ত সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ অনুমতি দিব লাগিব। গোচৰ/FIR তদন্তৰ যোগ্য নহয় বা ই আইনৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ অপব্যৱহাৰৰ সমান বুলি অস্পষ্ট তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সিদ্ধান্ত ঘোষণা কৰাটো নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ আগতে হোৱাৰ দৰে হ'ব। তদন্তৰ সময়ত বা পিছত, যদি তদন্তকাৰী বিষয়াজনে অভিযোগকাৰীয়ে কৰা আবেদনত কোনো গুৰুত্ব নাই বুলি গম পায়, তেন্তে তদন্তকাৰী বিষয়াজনে বিদ্বান বিচাৰকৰ আগত এক উপযুক্ত প্ৰতিবেদন/সাৰাংশ দাখিল কৰিব পাৰে, যি প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰি বিদ্বান বিচাৰকৰ দ্বাৰা বিবেচনা কৰা হ'ব;

xiii) ধাৰা ৪৮২, Cr.P.C-ৰ অধীনত ক্ষমতা অতি বিস্তৃত, কিন্তু ব্যাপক ক্ষমতা প্ৰদানৰ বাবে আদালত সাৱধান হোৱাৰ প্ৰয়োজন। ই আদালতৰ ওপৰত এক গুৰুদ্বায়িত্ব আৰু অধিক কঠোৰ কৰ্তব্য নিৰ্ধাৰণ কৰে;

xiv) **অৱশ্যে, একে সময়তে, আদালতে যদি উপযুক্ত বুলি ভাবে, বাতিল কৰাৰ মাপকাঠি আৰু আইনৰ দ্বাৰা আৰোপ কৰা আত্মসংযম, বিশেষকৈ আৰ. পি. কাপুৰ**

(সুপ্ৰা)ৰ আৰু ভজন লাল (সুপ্ৰা)ৰ গোচৰত এই আদালতে নিৰ্ধাৰণ কৰা মাপকাঠিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখে FIR/গোচৰ বাতিল কৰাৰ অধিকাৰ আছে; আৰু

xv) যেতিয়া অভিযুক্তৰ দ্বাৰা FIR বাতিল কৰাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰা হয়, আৰু আদালতে যেতিয়া ধাৰা ৪৮২ CrPC-ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰে, তেতিয়া কেৱল FIR-ত থকা অভিযোগসমূহে এক বিচাৰ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ কথা প্ৰকাশ কৰে নে নাই সেই বিষয়ে বিবেচনা কৰিব লাগিব আৰু গুণাগুণৰ ভিত্তিত অভিযোগবোৰ এক বিচাৰ্য অপৰাধ বুলি বিবেচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই আৰু আদালতে অনুসন্ধানকাৰী সংস্থা/আৰক্ষীক FIR-ত থকা অভিযোগসমূহৰ তদন্ত কৰিবলৈ অনুমতি দিব লাগিব।"

(গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে)

এই আদালতৰ দুগৰাকী ন্যায়াধীশৰ বিচাৰপীঠে **হাৰিয়ানা ৰাজ্য বনাম ভজন লাল**[5] গোচৰত FIR বাতিল কৰাৰ মাপকাঠি নিৰ্ধাৰণ কৰিছে। আদালতে ৰায় দিছেঃ

"১০২. অধ্যায় XIVৰ অধীনত সংহিতাৰ বিভিন্ন প্ৰাসংগিক ব্যৱস্থাৰ ব্যাখ্যা আৰু ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত অসাধাৰণ ক্ষমতাৰ প্ৰয়োগ বা আমাৰ দ্বাৰা ওপৰত যুগুত কৰা আৰু পুনৰ প্ৰস্তুত কৰা- সংহিতাৰ ৪৮২নং ধাৰাৰ অধীনত অন্তৰ্নিহিত ক্ষমতাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত এক গোট সিদ্ধান্তত এই আদালতে প্ৰকাশ কৰা আইনৰ নীতিৰ পটভূমিত, আমি উদাহৰণৰ জৰিয়তে নিম্নলিখিত শ্ৰেণীৰ গোচৰবোৰ দিওঁ য'ত এনে ক্ষমতা যিকোনো আদালতৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ অপব্যৱহাৰ প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ বা ন্যায়ৰ উদ্দেশ্য সুৰক্ষিত কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি, যদিও কোনো নিৰ্দিষ্ট, স্পষ্টভাৱে সংজ্ঞায়িত আৰু পৰ্যাপ্তভাৱে পৰিচালিত আৰু নমনীয় নিৰ্দেশনা বা কঠোৰ সূত্ৰ নিৰ্ধাৰণ কৰাটো সম্ভৱ নহ'ব পাৰে আৰু এনে ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰিব লগা অসংখ্য ধৰণৰ গোচৰৰ এক সম্পূৰ্ণ তালিকা প্ৰস্তুত কৰাটো সম্ভৱ নহ'ব পাৰে।

(১) য'ত প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদন বা গোচৰত কৰা অভিযোগবোৰ, সেইবোৰৰ আক্ষৰিক মূল্য গণ্য কৰা লগতে সম্পূৰ্ণৰূপে গ্ৰহণ কৰিলেও প্ৰাথমিকভাৱে কোনো অপৰাধ সৃষ্টি নকৰে বা অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ ৰুজু নকৰে।

(২) **য'ত FIR আৰু প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদন সৈতে থকা কোনো অন্য নথিৰ অভিযোগে, এক বিচাৰ্য অপৰাধ প্ৰকাশ নকৰে, য'ত বিধিৰ ধাৰা ১৫৫(২)ৰ পৰিসৰৰ**

[5] ১৯৯২ ওপৰক্ষি এচ.চি.চি. ৩৩৫ (**ভজন লাল**)

ভিতৰত ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ নিৰ্দেশৰ বাহিৰে বিধিৰ ধাৰা ১৫৬(১)ৰ অধীনত আৰক্ষী বিষয়াসকলৰ তদন্তক ন্যায্যতা প্ৰদান কৰে।

(৩) **য'ত FIR বা গোচৰত কৰা অবিতৰ্কিত অভিযোগ আৰু ইয়াৰ সমৰ্থনত সংগ্ৰহ কৰা প্ৰমাণে কোনো অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ কথা প্ৰকাশ নকৰে আৰু অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ ৰুজু কৰে।**

(৪) য'ত FIR-ত থকা অভিযোগবোৰ এক বিচাৰ্য অপৰাধ নহয় কিন্তু কেৱল এক অ-বিচাৰ্য অপৰাধ হিচাপে পৰিগণিত হয়, তাত বিধিৰ ধাৰা ১৫৫ (২)-ৰ অধীনত বিবেচনা কৰা ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ নিৰ্দেশ অবিহনে এজন আৰক্ষী বিষয়াৰ দ্বাৰা কোনো তদন্তৰ অনুমতি দিয়া নহয়।

(৫) য'ত FIR বা গোচৰত কৰা অভিযোগবোৰ ইমান অযুক্তিকৰ লগতে আৰু অন্তৰ্নিহিতভাৱে অসম্ভৱ হয়, যাৰ ভিত্তিত কোনো বিচক্ষণ ব্যক্তি কেতিয়াও এই ন্যায়সংগত সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব নোৱাৰে যে, অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে পৰ্যাপ্ত ভিত্তি আছে।

(৬) য'ত সংহিতা বা সংশ্লিষ্ট আইনৰ যিকোনো বিধানত (যাৰ অধীনত ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰা হয়) প্ৰতিষ্ঠানলৈ আৰু প্ৰক্ৰিয়া অব্যাহত ৰাখিবলৈ আৰু/বা য'ত সংহিতা বা সংশ্লিষ্ট আইনত আক্ৰান্ত পক্ষৰ অভিযোগৰ বাবে ফলপ্ৰসূ সমাধানৰ এক নিৰ্দিষ্ট ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।

(৭) য'ত ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া স্পষ্টভাৱে দুৰ্নীতিপূৰ্ণভাৱে অনুষ্ঠিত কৰা হয় আৰু/বা য'ত অপৰাধীৰ ওপৰত প্ৰতিশোধ লোৱাৰ বাবে আৰু নিজস্ব আৰু ব্যক্তিগত বিদ্বেষৰ বাবে তেওঁক প্ৰতিহত কৰাৰ লক্ষ্যৰে দুৰ্ভাগ্যজনকভাৱে কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰা হয়।"

(গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে)

অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য বনাম গোলকোণ্ডা লিংগা স্বামী [6]-ত, এই আদালতৰ দুজনীয়া বিচাৰপীঠে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে FIR বাতিল কৰিবলৈ মূল্যায়ন কৰিব পৰা সামগ্ৰীৰ প্ৰকাৰৰ বিষয়ে বিশদভাৱে উল্লেখ কৰিছে। আদালতে প্ৰমাণ হিচাপে প্ৰদান কৰা নথিৰ বিশ্লেষণ আৰু এনে প্ৰমাণৰ বিবেচনাৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুৱাইছিল।

[6] (২০০৪) ৬ এচ.চি.চি. ৫২২

FIR-ত অভিযোগ প্ৰমাণ কৰাত স্পষ্টভাৱে ব্যৰ্থ হোৱা নথিসমূহহে FIR বাতিল কৰাৰ বাবে বিবেচনা কৰিব পাৰি। আদালতে উপস্থাপন কৰে-

"৫....... ন্যায়ৰ অগ্ৰগতিৰ বাবে আদালতৰ কৰ্তৃত্ব বিদ্যমান আৰু যদি অন্যায় সৃষ্টি কৰিবলৈ সেই কৰ্তৃত্বৰ অপব্যৱহাৰ কৰাৰ কোনো প্ৰচেষ্টা কৰা হয়, তেন্তে আদালতৰ এনে অপব্যৱহাৰ প্ৰতিৰোধ কৰাৰ ক্ষমতা আছে। আদালতৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ অপব্যৱহাৰ হ'ব, এনে যিকোনো পদক্ষেপৰ অনুমতি দিয়া যাৰ ফলত অন্যায় হ'ব আৰু ন্যায়ৰ প্ৰচাৰত বাধা আহিব। ক্ষমতাৰ ব্যৱহাৰত আদালতে যিকোনো কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰাটো ন্যায়সংগত হ'ব যদি, তেওঁলোকে বিচাৰে যে, ইয়াৰ আৰম্ভণি বা অব্যাহত ৰখাটো আদালতৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ অপব্যৱহাৰ বা এই কাৰ্য্যকলাপসমূহ বাতিল কৰাটোৱে অন্যথা ন্যায়ৰ উদ্দেশ্য পূৰণ কৰিব। যেতিয়া অভিযোগৰ দ্বাৰা কোনো অপৰাধৰ বিষয়ত প্ৰকাশ নাপায়, আদালতে question of fact (তথ্যৰ প্ৰশ্নটো) পৰীক্ষা কৰিব পাৰে। **যেতিয়া, কোনো অভিযোগ বাতিল কৰিবলৈ বিচাৰা হয়, অভিযোগকাৰীয়ে কি অভিযোগ কৰিছে আৰু অভিযোগবোৰ সম্পূৰ্ণৰূপে গ্ৰহণ কৰিলেও কোনো অপৰাধ সংঘটিত হৈছে নে নাই তাৰ মূল্যায়ন কৰিবলৈ তথ্যসমূহ চোৱা-চিতা কৰাটো অনুমোদনযোগ্য।**"

৬. আৰ. পি. কাপুৰ বনাম পঞ্জাৱ ৰাজ্য [এ. আই. আৰ. ১৯৬০ এছ. চি. ৮৬৬: ১৯৬০ ক্ৰিম. এল. জে. ১২৩৯]-ত এই আদালতে কিছুমান শ্ৰেণীৰ গোচৰৰ সাৰাংশ দাঙি ধৰিছিল য'ত কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰিবলৈ অন্তৰ্নিহিত ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি (এ. আই. আৰ. পৃষ্ঠা ৮৬৯, দফা ৬)

(i) য'ত এইকথা স্পষ্টভাৱে দেখা যায় যে, প্ৰতিষ্ঠান বা অব্যাহত ৰখাৰ বিৰুদ্ধে আইনী বাধা আছে, অৰ্থাৎ অনুমোদনৰ প্ৰয়োজন আছে;

(ii) য'ত প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদনত থকা অভিযোগ বা গোচৰৰ প্ৰথম দৰ্শনলৈ লগতে সামগ্ৰিকভাৱে চালে, অভিযোগ কৰা অপৰাধৰ গঠন নহয়;

(iii) **য'ত অভিযোগে অপৰাধ সৃষ্টি কৰে, কিন্তু কোনো আইনী প্ৰমাণ দাখিল কৰা নহয় অথবা স্পষ্টভাৱে বা প্ৰত্যক্ষৰূপত দাখিল কৰা সাক্ষ্যই অভিযোগ প্ৰমাণত ব্যৰ্থ হয়।**

৭. **শেষৰ ভাগটো পৰ্যালোচনা কৰোঁতে, এনে এটা গোচৰৰ মাজৰ পাৰ্থক্য মনত ৰখাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ য'ত কোনো আইনী প্ৰমাণ নাই বা য'ত অভিযোগ উত্থাপন কৰাৰ সৈতে স্পষ্টভাৱে সামঞ্জস্য নথকা প্ৰমাণ আছে, আৰু এনে এটা গোচৰ- য'ত আইনী প্ৰমাণ আছে যি বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত অভিযোগসমূহক সমৰ্থন কৰিব পাৰে বা নকৰিবও পাৰে। সংহিতাৰ ৪৮২ধাৰাৰ অধীনত ক্ষেত্ৰাধিকাৰ ব্যৱহাৰ কৰোঁতে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰমাণবোৰ নিৰ্ভৰযোগ্য হয় নে নহয় অথবা ইয়াৰ যুক্তিসংগত বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত অভিযোগটো স্থায়ী নহ'ব নে- এই বিষয়ত সাধাৰণতে তদন্ত আৰম্ভ নকৰে। এই কাৰ্য, বিচাৰ ন্যায়াধীশৰ**। ন্যায়িক প্ৰক্ৰিয়া নিঃসন্দেহে নিৰ্যাতন বা অপ্ৰয়োজনীয় হাৰাশাস্তিৰ সঁজুলি হোৱা উচিত নহয়। আদালত দূৰদৰ্শী হ'ব লাগে আৰু বিচক্ষণতা প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত ন্যায়সংগত হ'ব লাগে আৰু issuing process(প্ৰক্ৰিয়া জাৰি কৰা)ৰ আগতে সকলো প্ৰাসংগিক তথ্য আৰু পৰিস্থিতি বিবেচনা কৰিব লাগে, অন্যথা ই কোনো ব্যক্তিক প্ৰতিশোধৰ বাবে অপ্ৰয়োজনীয়ভাৱে হাৰাশাস্তি কৰিবলৈ ব্যক্তিগত অভিযোগকাৰীৰ হাতৰ সঁজুলি হ'ব। একেসময়তে এই ধাৰাটো বিচাৰপ্ৰক্ৰিয়াৰ বিফল কৰিব আৰু ইয়াৰ উদ্দেশ্য নষ্ট কৰে......."

(গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে)

১৫. এই আদালতৰ পূৰ্বৰ দৃষ্টান্তই স্পষ্ট কৰি দিয়ে যে, কিছুমান পৰিস্থিতিত উচ্চ ন্যায়ালয়ে CrPC-ৰ ধাৰা ৪৮২ৰ অধীনত বাতিল কৰাৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰাৰ আগতে অন্যান্য বিষয় বিবেচনা কৰাৰ অধিকাৰ আছে। বৰ্তমানৰ গোচৰত আপীলকাৰী আৰু দ্বিতীয় উত্তৰদাতা পাৰিবাৰিক আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ পক্ষ আছিল। কোনো বিতৰ্কিত নথি বা প্ৰমাণৰ বিতৰ্কিত বিষয় উত্থাপন হোৱা নাই। উপৰোক্ত পটভূমিত, IPC-ৰ ধাৰা ৪৯৪ আৰু ৪৯৫-ৰ অধীনত কোনো গোচৰত ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া আগবঢ়াই নিয়াৰ অনুমতি দিয়াটো প্ৰক্ৰিয়াটোৰ অপব্যৱহাৰ বুলি গণ্য কৰা হ'ব। আপীলকাৰী আৰু দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ মাজত, দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ সৈতে বিবাহপাশত আবদ্ধ হোৱাৰ তাৰিখত মহিলাগৰাকী বিবাহিত হৈছিল নে নাই সেই বিষয়টো পাৰিবাৰিক আদালতৰ প্ৰধান ন্যায়াধীশৰ এক নিৰ্ণায়ক সিদ্ধান্তৰ বিষয়, যি সিদ্ধান্তই চূড়ান্ত ৰূপ লাভ কৰিছে। পাৰিবাৰিক আদালত আইন, ১৯৮৪-ৰ ধাৰা ৭ (১)-ৰ ব্যাখ্যা (b)-এ স্পষ্টভাৱে পাৰিবাৰিক আদালতক এজন ব্যক্তিৰ বৈবাহিক স্থিতি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰে। পাৰিবাৰিক আদালত আইন, ১৯৮৪-ৰ ধাৰা ৭ (১)-এ এখন পাৰিবাৰিক আদালতক জিলা আদালতৰ মৰ্যাদা প্ৰদান কৰে আৰু ধাৰা ৭ (২)-এ এই আদালতক CrPC-ৰ IX

নং অধ্যায়ৰ অধীনত **১ম** শ্ৰেণীৰ ন্যায়িক দণ্ডাধীশে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা অধিকাৰ প্ৰদান কৰে, ফলস্বৰূপ এনে নিৰ্ণয় কৰাৰ অৰ্থে প্ৰমাণ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। সেয়েহে, ফৌজদাৰী গোচৰত অভিযুক্ত অপৰাধৰ গুৰুত্ব বিচাৰ কৰাৰ অধিকাৰ থকা পাৰিবাৰিক আদালতৰ ৰায়ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা কাৰ্য, বিচাৰ আদালতৰ দ্বাৰা বিচাৰ্য্য সাক্ষ্যত নিৰ্ভৰ কৰাৰ দৰে একে নহ'ব। যেনেদৰে, তদন্তৰ প্ৰতিবেদন ন্যায়িক দণ্ডাধীশক প্ৰেৰণ কৰা হৈছে[7]। এই আদালতত **পি এছ ৰাজ্য বনাম বিহাৰ ৰাজ্য**[8] গোচৰত এক সাদৃশ্যপূৰ্ণ তথ্যগত আধাৰ গঠনৰ কথা উত্থাপন কৰা হৈছে। এই আদালতে Central Vigilance Commission (কেন্দ্ৰীয় নিৰীক্ষণ আয়োগ)ৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা আৰু UPSC (কেন্দ্ৰীয় লোকসেৱা আয়োগ)ৰ দ্বাৰা সন্মতি জনোৱা প্ৰতিবেদনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত অভিযুক্তজনক সংশ্লিষ্ট বিভাগীয় কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াত একে অভিযোগৰে দোষমুক্ত কৰা হৈছিল বুলি বিজ্ঞপ্তি দি Prevention of Corruption Act 1947 (দুৰ্নীতি প্ৰতিৰোধ আইন, ১৯৪৭)-ৰ অধীনত অভিযুক্তজনৰ বিৰুদ্ধে দাখিল কৰা FIR বাতিল কৰিছিল। এই আদালতৰ দুগৰাকী ন্যায়াধীশৰ বিচাৰপীঠে **ভজন লাল** (সুপ্ৰা)ত নিৰ্ধাৰিত নীতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল আৰু FIR বাতিল কৰি এই সিদ্ধান্ত দিয়ে:

> "১৭. আৰম্ভণিতে আমি উল্লেখ কৰিব পাৰো যে, উত্তৰদাতাৰ বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই এই স্থিতি গ্ৰহণ নকৰাকৈ থাকিব নোৱাৰে যে, এক ফৌজদাৰী গোচৰত অপৰাধ প্ৰমাণিত কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় প্ৰমাণৰ মানদণ্ড, বিভাগীয় কাৰ্যব্যৱস্থাত অপৰাধ প্ৰমাণিত কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় প্ৰমাণৰ মানদণ্ডতকৈ বহু বেছি। তেওঁ এইকথাও স্বীকাৰ কৰিছিল যে, বৰ্তমানৰ গোচৰটোত বিভাগীয় কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া আৰু ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াৰ অভিযোগ একে। বিভাগীয় কাৰ্য্যক্ৰমত প্ৰদান কৰা ফলাফল আৰু ইয়াৰ চূড়ান্ত ফলাফলৰ ওপৰত তেওঁ বিতৰ্ক কৰা নাছিল। **এই পৰিসৰসমূহত, যদি আমি আৰু আগবাঢ়ি যাওঁ তেন্তে আবেদনকাৰীৰ গোচৰটো গ্ৰহণ কৰাত কোনো অসুবিধা নাই। কাৰণ যদি বিভাগীয় কাৰ্যত একেধৰণৰ অভিযোগ স্থাপন কৰিব নোৱাৰি আৰু মূল্যায়নকাৰীসকলে দাখিল কৰা প্ৰতিবেদনত স্বীকাৰ কৰা আঁসোৱাহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ফৌজদাৰী গোচৰ আৰম্ভ কৰিবলৈ আৰু কি আছে......**
>
> ২৩. যদিও, কেন্দ্ৰীয় নিৰীক্ষণ আয়োগৰ প্ৰতিবেদনকে ধৰি এই সকলোবোৰ তথ্য উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দৃষ্টিগোচৰ কৰা হৈছিল, দুৰ্ভাগ্যজনকভাৱে উচ্চ ন্যায়ালয়ে এটা দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ

---

[7] প্ৰতিভা বনাম ৰামেশ্বৰী দেৱী (২০০৭) ১২ এচ.চি.চি. ৩৬৯, দফা ১৭- ২১; মধ্যপ্ৰদেশ ৰাজ্য বনাম অৱধ কিশোৰ গুপ্তা, (২০০৪) ১ এচ.চি.চি. ৬৯১, দফা ১৩

[8] (১৯৯৬) ৯ এচ.চি.চি. ১

কৰিছিল যে, উত্থাপন কৰা বিষয়বোৰ চূড়ান্ত কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াত বিবেচনা কৰিব লাগিব আৰু কেন্দ্ৰীয় নিৰীক্ষণ আয়োগৰ প্ৰতিবেদনত বিভাগীয় কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াত একে অভিযোগৰ আবেদনকাৰীক দোষমুক্ত কৰিলে, আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ফৌজদাৰী গোচৰ সমাপ্ত নহ'ব। আমি ইতিমধ্যে ধাৰণা কৰিছো যে, উত্থাপিত কাৰণবোৰৰ ক্ষেত্ৰত, এই গোচৰৰ বিশেষ তথ্যৰ ভিত্তিত আবেদনকাৰীৰ বিৰুদ্ধে আৰম্ভ কৰা ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া অনুসৰণ কৰিব নোৱাৰি। সেয়েহে, ইতিমধ্যে উল্লিখিত, উচ্চ ন্যায়ালয়ে গ্ৰহণ কৰা দৃষ্টিভংগীৰ সৈতে আমি একমত নহয়। এইবোৰ হ’ল- ২৭-০৩-১৯৯৬ তাৰিখৰ আপীলৰ অনুমতি দিয়া আৰু বিচাৰাধীন ফৌজদাৰী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰা আৰু পৰিণামস্বৰূপ সাহাৰ্য্য প্ৰদান কৰাৰ বাবে দিয়া- আমাৰ নিৰ্দেশৰ কাৰণ।"

(গুৰুত্ব দিয়া হৈছে)

সেয়েহে, এই ক্ষেত্ৰত, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ একক ন্যায়াধীশ এই সিদ্ধান্তত উপনীত হোৱাত ন্যায়সঙ্গত নাছিল যে, আপীলকাৰীৰ পূৰ্বে বিবাহিত আছিল নে নাই- সেই বিষয়টো এক 'অত্যন্ত বিতৰ্কিত বিষয়', যি নথিভূক্ত প্ৰমাণৰ ভিত্তিত বিচাৰ কৰিব লাগিব।

১৬. উপৰোক্ত কাৰণবোৰৰ বাবে, আমি আপীলৰ অনুমতি দিছো আৰু গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৪এপ্ৰিল ২০১৮তাৰিখৰ বিচাৰাধীন ৰায় আৰু আদেশ বাতিল কৰোঁহক। অভিযোগটো বাতিল কৰাৰ বাবে আপীলকাৰীয়ে আৰম্ভ কৰা ২০১৬চনৰ ফৌজদাৰী আবেদন নং ১৭৯১-ৰ অনুমতি দিয়া হৈছে। ২০১৫চনৰ CR গোচৰ নং ২৫১২, গুৱাহাটীস্থিত SDJM (S) II কামৰূপ (এম)-ৰ আদালতত চলি থকা অভিযোগটো বাতিল কৰা হয়।

১৭. বিচাৰাধীন আবেদন, যদি থাকে, নিষ্পত্তি কৰা হয়।

ন্যায়াধীশ.....................

[ড. ধনঞ্জয় ৱাই চন্দ্ৰচূড়]

ন্যায়াধীশ.....................

[বেলা এম. ত্ৰিবেদী]

নতুন দিল্লী; ২১ জানুৱাৰী, ২০২২

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক

অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্রত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব।”